

ΑΝΑΛΥΣΗ ΜΗΝΥΜΑΤΟΣ

Η σημασία του μηνύματος στην επικοινωνία

- ♦ Το μήνυμα κατέχει κεντρική θέση στα πλαίσια της επικοινωνιακής διαδικασίας
- ♦ Ο εκάστοτε πομπός μέσω του μηνύματος εκδηλώνει την πρόθεση να προκαλέσει ένα αποτέλεσμα σε έναν ή περισσότερους αποδέκτες

Η σημασία του μηνύματος στην επικοινωνία

- ♦ Η επικοινωνία χαρακτηρίζεται ως μια διαδικασία ανταλλαγών κατά τη διάρκεια της οποίας ένας πομπός εκπέμπει ένα μήνυμα σε έναν αποδέκτη, κάτω από συγκεκριμένες συνθήκες, διαμέσου κάποιου καναλιού, με τη χρήση κάποιου κώδικα, προκαλώντας ένα αποτέλεσμα.

Εισαγωγικές επισημάνσεις στην ανάλυση μηνύματος

- ♦ Η ερμηνεία ενός μηνύματος επιδιώκει την αποκωδικοποίησή του, δηλαδή τη μελέτη των χαρακτηριστικών του με τη χρήση διαφόρων μεθόδων και τεχνικών.
- ♦ Η ανάλυση μηνύματος αποτελεί ένα διεπιστημονικό πεδίο έρευνας και μελέτης.

Εισαγωγικές επισημάνσεις στην ανάλυση μηνύματος

- ♦ Η ερμηνεία και ανάλυση μηνύματος αποβλέπει από τη μία στη σημασιολογική διερεύνηση (δηλαδή στην έρευνα των σημασιών και των εννοιών που εμπεριέχει ένα μήνυμα) και από την άλλη στους τρόπους παρέμβασης που χρησιμοποιεί ο πομπός για να μεταδώσει το μήνυμα (δηλαδή στη μορφή του μηνύματος).

Μέθοδοι Επικοινωνίας στην Παραγωγή

Μηνύματος:

Συγκινησιακή Vs Ουδέτερη Γλώσσα

- ♦ ο άνθρωπος αντιδρά πιο ευνοϊκά στα μηνύματα που χρησιμοποιούν μετριοπαθείς, παρά υπερβολικά συγκινησιακές λέξεις και πιο έντονα στις συγκινησιακές παρά στις ουδέτερες λέξεις.

Μέθοδοι Επικοινωνίας στην Παραγωγή

Μηνύματος:

Συγκινησιακή Vs Ουδέτερη Γλώσσα

- ♦ “Η Μαρία είναι πολύ λεπτή” ~ “Η Μαρία είναι κοκκαλιάρα

Μέθοδοι Επικοινωνίας στην Παραγωγή

Μηνύματος:

Συγκινησιακή Vs Ουδέτερη Γλώσσα

- ◆ Οι δέκτες μηνυμάτων που δεν έχουν σχηματίσει προηγουμένως σταθερή αντίληψη για το περιεχόμενο απόψεων ή συνθημάτων επηρεάζονται αρνητικά ή θετικά ανάλογα με το συσχετισμό του μηνύματος με την αρνητική ή θετική άποψη ατόμων με κύρος.

Μέθοδοι Επικοινωνίας στην Παραγωγή

Μηνύματος:

Συγκινησιακή Vs Ουδέτερη Γλώσσα

- ◆ “η Ευρωπαϊκή Ένωση στην ουσία
εξυπηρετεί τα συμφέροντα των
καπιταλιστών”

Μέθοδοι Επικοινωνίας στην Παραγωγή

Μηνύματος:

Συγκινησιακή Vs Ουδέτερη Γλώσσα

- ◆ Δημιουργία πλαστής ποιότητας: η σημασία μιας ουδέτερης λέξης μπορεί να αποκτήσει θετική ή αρνητική σημασία ανάλογα με τις άλλες λέξεις που θα χρησιμοποιηθούν για να αποδοθεί.
- ◆ Προπαγάνδα, διαφήμιση

Μέθοδοι Επικοινωνίας στην Παραγωγή

Μηνύματος:

Συγκινησιακή Vs Ουδέτερη Γλώσσα

- ♦ “Γράψτε 2 μηνύματα: το ένα να περιέχει συγκινησιακές και το άλλο ουδέτερες λέξεις. Το περιεχόμενο να αφορά στην προστασία της πολιτιστικής κληρονομιάς και να απευθύνονται σε μαθητές και καθηγητές”.

Μέθοδοι Επικοινωνίας στην Παραγωγή Μηνύματος:

Ο συνδυασμός των λέξεων

- ♦ ο κοινός τρόπος με τον οποίο οι άνθρωποι εκτιμούν μια λέξη επηρεάζεται από το επίθετο που τη συνοδεύει (πχ μητέρα-στοργική μητέρα, φίλος-πιστός φίλος)
- ♦ η αρχική σημασία που παίρνει μια λέξη όταν συνοδεύεται από κάποιο επίθετο, παραμένει όταν αυτή χρησιμοποιηθεί και μόνη της.

Μέθοδοι Επικοινωνίας στην Παραγωγή

Μηνύματος:

Οι συγκριτικές έννοιες

- ♦ για να δώσουμε τη σημασία που θέλουμε σε μια σημαντική λέξη του μηνύματος τη συνδυάζουμε κατάλληλα και με άλλες λέξεις.
- ♦ η επιλογή πρέπει να γίνεται προσεκτικά καθώς οι λέξεις όσο και να μοιάζουν έχουν πάντα μια μικρή ή μεγαλύτερη εννοιολογική και σημασιολογική διαφορά.

Μέθοδοι Επικοινωνίας στην Παραγωγή Μηνύματος:

Οι συγκριτικές έννοιες

- ♦ Για παράδειγμα, οι λέξεις καλή, όμορφη, καλοκαιρινή, ζεστή μεταφέρουν περίπου το ίδιο νόημα για το χαρακτηρισμό μια ημέρας ή νύχτας. Η φράση όμως “εχθές ήταν μια όμορφη μέρα” με τη φράση “εχθές ήταν μια ζεστή μέρα” έχουν διαφορετική σημασία.

Μέθοδοι Επικοινωνίας στην Παραγωγή Μηνύματος:

Οι συγκριτικές έννοιες

- ◆ “Συνδυάστε τη λέξη πολιτισμός με 2 λέξεις που της δίνουν θετική και 2 λέξεις που της δίνουν αρνητική σημασία και σχηματίστε προτάσεις. Στη συνέχεια επιλέξτε 2 λέξεις με παρόμοια έννοια και σχηματίστε προτάσεις που το συνολικό τους νόημα θα διαφέρει από το συνολικό νόημα των δύο άλλων προτάσεων”.

Συναισθηματικές και Λογικές Εκκλήσεις στην παραγωγή μηνύματος

- ♦ Ο άνθρωπος επηρεάζεται περισσότερο από τη λογική ή από το συναίσθημά του;
- ♦ Προσοχή- Κατανόηση και Αποδοχή:
παράγοντες για την ανταπόκριση στα μηνύματα

Συναισθηματικές και Λογικές Εκκλήσεις στην παραγωγή μηνύματος

- ♦ Οι έντονες συγκινησιακές εκκλήσεις
εμπεριέχονται συνήθως στα εκφοβιστικά
μηνύματα.

Οι διαμορφωτές της κοινής γνώμης

- ♦ Ένας διαμορφωτής κοινής γνώμης (opinion leader) θεωρείται ειδικός σε κάποιο σημαντικό θέμα
- ♦ Κοινωνικό κύρος, καλή ενημέρωση, τακτική παρακολούθηση των ΜΜΕ

Μέθοδοι Οργάνωσης Μηνύματος

- ♦ Για να έχει ένα μήνυμα την επιθυμητή αποτελεσματικότητα πρέπει να έχει σωστή οργάνωση των λέξεων που το συνθέτουν. Όταν η οργάνωση ενός μηνύματος είναι απλή και κατανοητή από το δέκτη του, αυτός θα το δει με καλή και ευνοϊκή διάθεση (και αντίστροφα).

Μέθοδοι Οργάνωσης Μηνύματος

- ♦ με βάση την έννοια του χρόνου
- ♦ με βάση την έννοια του χώρου
- ♦ με βάση τον επαγωγικό τρόπο
- ♦ με βάση τη λύση του προβλήματος
- ♦ με βάση το τελικό συμπέρασμα
- ♦ με βάση την ψυχολογική επίδραση
- ♦ με βάση τον καταλογισμό της ευθύνης

Μέθοδοι Οργάνωσης Μηνύματος

- ♦ Στο σύνθετο μήνυμα θα πρέπει να χρησιμοποιούμε δύο ή περισσότερα επιχειρήματα. Πού όμως πρέπει να τοποθετούμε το σημαντικότερο;

Μέθοδοι Οργάνωσης Μηνύματος

- ◆ Climax order: στο τέλος, οδηγώντας τον δέκτη σε μια κλιμακούμενη συναισθηματική αλλά και λογική συμμετοχή.

Μέθοδοι Οργάνωσης Μηνύματος

- ♦ Anticlimax order: στην αρχή οδηγώντας το δέκτη σε συναισθηματική και λογική χαλάρωση. Το επιχείρημα στην αρχή του δημιουργεί ένα αίσθημα αμεσότητας.

Μέθοδοι Οργάνωσης Μηνύματος

- ♦ Pyramidal order: στη μέση με τη συναισθηματική και λογική συμμετοχή του δέκτη να κορυφώνεται στη μέση του μηνύματος και να χαλαρώνει στο τέλος του.

Μέθοδοι Οργάνωσης Μηνύματος

- ♦ Μετάδοση μίας άποψης: όταν οι δέκτες έχουν κατώτερη μόρφωση, όταν συμφωνούν από πριν με την άποψη που υποστηρίζετε, όταν δεν πρόκειται να εκτεθούν μελλοντικά σε μηνύματα που θα περιέχουν αντίθετες απόψεις

Μέθοδοι Οργάνωσης Μηνύματος

- ♦ Μετάδοση αντίθετων άποψεων: όταν οι δέκτες έχουν ανώτερη μόρφωση, όταν διαφωνούν από πριν με την άποψη που υποστηρίζετε, όταν είναι πιθανόν να εκτεθούν μελλοντικά σε μηνύματα που θα περιέχουν αντίθετες απόψεις

Η λογική οργάνωση του σύνθετου μηνύματος

- ♦ ο επαγωγικός και ο συμπερασματικός τρόπος οργάνωσης του μηνύματος δεν έχουν σημαντική διαφορά στην επίδραση που ασκούν στην αλλαγή των απόψεων του δέκτη. Αντίθετα, η αρχική θέση του δέκτη παίζει σημαντικό ρόλο. (Knower, 1935)
- ♦ η εγκυρότητα ενός μηνύματος που περιέχει συγκινησιακούς συλλογισμούς εκτιμάται από το δέκτη πιο δύσκολα σε σχέση αυτό που περιέχει ουδέτερους (Lefford 1946)

Η λογική οργάνωση του σύνθετου μηνύματος

- ♦ η τάση ενός ατόμου να αποδεχτεί ή να απορρίψει το συμπέρασμα κάποιου τυπικού συλλογισμού συνδέεται με το βαθμό στον οποίο συμφωνεί ή αντίθετα διαφωνεί με τις προσλαμβάνουσές του. Ο βαθμός της κριτικής ικανότητας ενός ατόμου συνδέεται με την ικανότητά του να κρίνει την εγκυρότητα των συλλογισμών κάποιου σύνθετου μηνύματος. Η σχέση ανάμεσα στην άποψη που εκφράζει ένα άτομο για το συμπέρασμα ενός σύνθετου μηνύματος και στην κριτική του ικανότητα είναι αρκετά στενή (Feath 1964)
- ♦ η λογική οργάνωση ενός μηνύματος δεν εξασφαλίζει και την αποτελεσματικότητά του (Bettinghaus, 1968)

Τεχνικές

- ◆ Αφήγηση- Storytelling
- ◆ Διάδραση- Interactivity

Ανάλυση Μηνύματος

- ◆ Ένα μήνυμα, προϊόν μιας συγκεκριμένης διαδικασίας, δεν είναι ποτέ ξεκομμένο από τους άλλους παράγοντες της επικοινωνιακής πράξης.
- ◆ Ποιος το δημιούργησε, για ποιο λόγο, σε ποιο πλαίσιο, για ποιο κοινό; Τι μορφή έχει και από ποιο κανάλι μεταδίδεται;

Ανάλυση Μηνύματος

- ♦ α) Κλασική θεματική ανάλυση: Η κλασική θεματική ανάλυση επικεντρώνεται στη σημασία του μηνύματος, καθώς εκλαμβάνει τα γλωσσικά σημεία ως δεδομένα και ομαδοποιεί τα στοιχεία βάσει της σημασίας τους σε θέματα, ταξινομώντας τα υπό μορφή συστηματικής στατιστικής επεξεργασίας και περιγραφής (Φίλιας, 1998:205).

Ανάλυση Μηνύματος

- ♦ β) Γλωσσολογική προσέγγιση: Οι γλωσσολογικές προσεγγίσεις εμβαθύνουν στη σημασία του λόγου και του λεκτικού πλούτου και διακρίνονται επιμέρους:
 - α. Στην λεξιλογική ανάλυση με έμφαση στις λέξεις και στη σημασιολογική δομή τους ως ποσοτικό εργαλείο.
 - β. Στη συντακτική ανάλυση, η οποία επικεντρώνεται στην φράση και την πρόταση.
 - γ. Στην ανάλυση της απόφανσης, που εξετάζει την επικοινωνία από την πλευρά του πομπού και αναζητά τους κανόνες βάσει των οποίων ο πομπός επικοινωνεί μέσω μηνυμάτων.

Ανάλυση Μηνύματος

- ♦ γ. Σημειολογική: Η σημειολογική ανάλυση εισάγει την έρευνα των σημείων και στοχεύει στην εξέταση του μηνύματος ως ολότητα, αναζητώντας τη γενική έννοια και τη σημασία που δηλώνει ένα μήνυμα. Τα πεδία έρευνας για την πρόσληψη και ανάλυση του μηνύματος σύμφωνα με τον Fiske (1992:62) είναι το ίδιο το σημείο, οι κώδικες που οργανώνουν τα σημεία και το πολιτισμικό και κοινωνικό περιβάλλον στο οποίο λειτουργούν οι κώδικες και τα σημεία.

Ανάλυση Μηνύματος

- ♦ δ. Ανάλυση της επιχειρηματολογίας: Η επιχειρηματολογία ως μέθοδος εκφράζεται με τη βοήθεια των συμβόλων και των εικόνων στην προσπάθεια του ομιλητή να πείσει και να ασκήσει επιρροή σε ένα συγκεκριμένο ακροατήριο. Μέσω της διαλογικής αυτής διαδικασίας, εξετάζονται οι στρατηγικές, οι προθέσεις, οι ανθρώπινες σχέσεις, το κοινωνικοοικονομικό, πολιτικό και ιδεολογικό περιβάλλον που επηρεάζουν την κατασκευή των επιχειρημάτων.